

No guts, no glory!

**Algemene Beschouwingen
Programmabegroting 2021**

Gemeente Uden

Uden

Voorzitter,

Op het moment dat de 'tweede golf' van besmettingen met het COVID-19 virus ons land in haar greep houdt, schrijven we deze 1e termijn van de algemene beschouwingen. Velen maken zich zorgen over gezondheid en toekomst. "Waar hebben we het eigenlijk over?" zou je bijna zeggen. Daarnaast constateren we dat dit de laatste échte algemene beschouwingen zijn van deze bestuursperiode. Volgend jaar staan we vlak voor de herindelingsverkiezingen en zullen allen ogen daarop gericht zijn. Desalniettemin is het goed om te reageren op deze programmabegroting die aan onze Raad is aangeboden. Vooral omdat we een jaar voor ons hebben liggen dat bol zal staan van uitdagingen. De gevolgen van de Coronacrisis zijn nog niet te overzien, maar dat ze groot zullen zijn is voor de hand liggend. Tegelijkertijd realiseren we ons dat er ook een tijd zal zijn ná Corona. Wellicht moeten we zelfs al in meerdere scenario's denken. Gelukkig hebben we genoeg 'vet op de botten' om tegenslagen te verwerken. Het CDA is van mening dat zorgvuldig, maar ook slim met die reserves moet worden omgegaan. Na de economische crisis van tien jaar geleden, die ons nog vers in het geheugen ligt, hebben we geleerd dat we meer kapot maken dan ons lief is door te bezuinigen.

We moeten juist investeren als het minder gaat!

Bij deze Algemene Beschouwingen kijken wij naar de begroting zoals die er nu ligt. We zien dan een solide basis om mee te werken. Het college blijft voldoende ambitie houden om de plannen zoals vastgelegd in het coalitieakkoord uit te voeren. Ook is er een aantal nieuwe plannen en houden we vast aan eerder genomen beslissingen. Veel van die plannen en beslissingen komen voort uit initiatieven en/of steun van het CDA. We noemen hier de subsidie voor Museum Krona, de verlichting van de Petruskerk, de digitale ontsluiting van het buitengebied en de subsidie voor DTV. We kijken met gepaste trots terug op het afgelopen jaar, waarin bijna alle door het CDA ingediende moties raadsbreed werden aangenomen.

Er is veel werk verzet en ook al is dat niet altijd direct zichtbaar, we komen tot goede resultaten met betrekking tot de uitvoering van het coalitie akkoord. We denken daarbij aan woningbouw in onder andere Volkel, ontwikkelingen Park Maashorst, De Ruiter en gebiedsvisie Eikenheuvel. Er ligt een goede Woonvisie en Sportvisie. We hebben, soms met onverwachte tegenvallers, belangrijke beslissingen genomen over plannen zoals Park Moleneind. Tegenvallers die zorgden voor een kritisch oordeel van de Raad, maar ook leidden tot een breed onderzoek naar de oorzaken en vooral **aandachts- en leerpunten voor de toekomst**.

Maar voorzitter, er zijn ook punten van zorg en aandacht en er zijn ook nog vragen en opmerkingen vanuit het CDA. Stelden we de afgelopen jaren in de eerste termijn vooral vragen aan het college, dit jaar hebben we ervoor gekozen om het college ook een aantal opdrachten en oproepen mee te geven. In haar reactie kan het college aangeven of en op welke wijze men kan instemmen met deze opdrachten. We rangschikken de opdrachten per onderwerp, en we zullen ingaan op de

volgende vijf onderwerpen: jongeren in de gemeente Uden, het centrum van Uden, het sociaal domein, milieu en energie, dienstverlening en betrokkenheid inwoners en tot slot verkeer en vervoer.

Jongeren in de gemeente Uden

De bevolking in Uden bestaat voor 27% uit jongeren onder 25 jaar. Er zijn voor hen specifieke aandachtspunten op het gebied van de leefomgeving, school, openbaar vervoer voorzieningen en wonen.

We vinden het belangrijk dat alle jongeren **veilig en gezond kunnen opgroeien**, een goede school hebben en zich goed kunnen verplaatsen van en naar de plaatsen waar ze studeren en opleidingen volgen. Op die wijze kunnen we ook meer jongeren aan Uden binden en dragen we ons steentje bij aan een divers Uden: iets wat voor het CDA hoog in het vaandel staat.

Helaas horen we met betrekking tot onder andere openbaar vervoer verbindingen naar universiteits- en hogeschoolcomplexen nogal wat klachten. De busverbindingen zijn nog steeds niet ideaal. En dat we nu een goede Woonvisie hebben betekent nog niet dat er ook voldoende woningen zijn voor jongeren en starters. **In een Visie kun je niet wonen**. En voorzitter, vooral willen we dat jongeren gelukkig kunnen opgroeien. Dat is niet alleen een mooi streven, maar een opdracht aan ons als lokale bestuurders en politici. Een opdracht die het CDA heel serieus neemt. We komen hier bij het onderwerp Jeugdzorg op terug. De gemeente kan de taak op zich nemen om meer maatschappelijke betrokkenheid bij jongeren te creëren. De Jeugdgemeenteraad is een feit, maar daarnaast blijft er een grote groep jongeren die niet zozeer geïnteresseerd is in lokale politiek, maar wel grote maatschappelijke betrokkenheid heeft en wil laten zien. Het CDA Uden wil graag jongeren meer betrekken in het 'politieke' proces.

3

Onze opdracht aan het college:

1. Omarm initiatieven met betrekking tot een te vormen Jongerenraad voor Uden (of het opnieuw 'leven inblazen' daarvan) en geef nog meer actieve ondersteuning aan soortgelijke (bestaande) initiatieven in Volkel en Odiliapeel.
2. Geef jongeren ook een prominente plaats in de voorbereidingen voor de nieuwe Maashorstgemeente, zodat ze hun zorgen en vooral ideeën ook daadwerkelijk kunnen inbrengen en we **niet alleen over jongeren, maar vooral met jongeren praten**.

Centrum Uden

Het centrum van Uden speelt een belangrijke rol in fijn wonen, winkelen en recreëren in onze gemeente. Het is algemeen bekend dat de functie van stadscentra drastisch aan het veranderen is en nog veranderen zal. **Om het centrum van Uden klaar te maken voor de toekomst is niet alleen een Visie nodig, maar vooral visie**. We bedenken en schrijven al veel te lang. Het CDA heeft steeds meer de indruk dat we in Uden het spreekwoordelijke wiel uit zitten te vinden. De discussie vervalt vaak

veel te snel in details en korte termijn denken. De toekomst van het centrum is niet alleen afhankelijk van het wel of niet online winkelen. De ontwikkeling van het centrum tot een **'place to be'** en zelfs een **'place to need'** is een proces waarbij we elkaar vragen moeten durven stellen die verdergaan dan 'onze neus lang is'. Die ontwikkeling valt of staat met cohesie tussen vastgoed, retail, horeca, (toekomstige) bewoners en cultuur. De samenwerking tussen alle betrokken 'partijen' voelt wellicht als een grote uitdaging, maar is een absolute voorwaarde voor succes. Er zijn in ons land heel veel goede voorbeelden van steden waar men deze uitdaging al veel eerder is aangegaan. Met mooie resultaten. En ook op korte termijn kunnen we aan de slag. Met het aanpakken van de lelijke plekken. We horen te vaak dat iets niet kan. **Ga vooral in gesprek over wat wél kan!** Het CDA Uden denkt in ieder geval met u mee en laat graag voorbeelden zien.

Onze opdracht aan het college:

Maak een lijstje van 5 goede voorbeelden van centrumontwikkeling in Nederland en bezoek het komend jaar met een klein projectteam van bestuurders, ambtenaren, denkers en doeners deze plaatsen. Laat u inspireren! Rapporteer vervolgens de bevindingen die de plekken onderscheidend en aantrekkelijker maakten terug aan uw Raad.

Zoals wij eerder in deze 'eerste termijn' aangaven is investeren juist nu belangrijk. Om in de toekomst snel slagen te kunnen maken is het van belang nu al op strategische plaatsen grond en eventueel panden te verwerven. Er zijn voldoende algemene middelen die daarvoor ingezet kunnen worden. Wat is de visie van het college op strategische verwerving van panden en grond in het algemeen en in het centrum in bijzonder?

4

Sociaal Domein

Het grootste deel van ons budget geven we uit binnen het Sociaal Domein. Vanuit de CDA overtuigingen van solidariteit en gespreide verantwoordelijkheid vinden we dat we er als gemeente alles aan moeten doen om te zorgen voor hen die dat nodig hebben. De valkuil daarbij is echter dat daarom te snel 'ja' wordt gezegd tegen allerlei uitgaven binnen Wmo en Jeugdzorg, zonder daarbij goed naar de kostenstructuur te kijken. De berichten in de media over hoge winsten en overheadkosten van zorgorganisaties in met name de Jeugdzorg zijn voor het CDA geen verrassing. **Te veel zorgaanbieders creëren een vraag.** Daarnaast is het van belang dat we, om goede beslissingen te kunnen nemen, ook **kijken naar wie de zorg het meest nodig heeft.** Het CDA gelooft in de kracht van mensen en in de gedachte dat iedereen anders is. Juist die verschillen in mensen maakt de samenleving zo boeiend. Het lijkt alsof op dit moment alle mensen langs dezelfde lat worden gelegd, we allemaal moeten voldoen aan de norm. Een woud aan hulpverleners is daar heel blij mee, maar degene waar het werkelijk om gaat vraagt maar om één ding: geholpen worden. Integrale jeugdhulp heeft als doel de ontwikkeling van het kind te bevorderen, zijn veiligheid waar nodig te herstellen en problemen van het kind of binnen het gezin te verminderen. Hierdoor kunnen

gezinnen en kinderen beter deelnemen aan de samenleving. Het CDA Uden vindt dat bij die hulp nog veel meer moet worden gekeken naar de **sociale omgeving**. Wonen, werken, veiligheid, opvang... het hangt allemaal met elkaar samen. "It takes a village to raise a child." Er is een gemeenschap nodig om een kind op te voeden. In Nederland lijkt het er steeds meer op dat we organisaties, bedrijven en therapieën nodig hebben om een kind op te voeden.

We gebruiken hier een voorbeeld van CDA Kamerlid René Peters bij zijn vragen aan de minister in november 2019: " Laatst kreeg ik een verhaal over gratis extra gespecialiseerde gymlessen op kosten van de gemeente. Op scholen wordt een gymles overgenomen door specialisten, al dan niet in dienst van de gemeente. Kinderen worden dan geobserveerd. Ouders van kinderen die zijn opgefallen krijgen een brief. Daarin staat dat hun kind bewegingsachterstanden heeft. En op koste van de gemeente extra gespecialiseerde gymlessen kan krijgen".

Voorzitter, het is geen kwestie meer van willen, maar van kunnen. Als we nu niet ingrijpen wordt de Jeugdzorg écht onbetaalbaar en ook disfunctioneel en streeft het het doel voorbij. We doen dan niet meer waar het echt om gaat. Onze sleutelvraag is: **hoe kunnen we de effectiviteit van de jeugdzorg verbeteren?** Wat kan het college doen om (potentiële) zorgaanbieders beter te kunnen beoordelen op prijsopbouw (marge, overhead, salariering), winstbestemming en de mate waarin zij daadwerkelijk de zorg leveren die gefactureerd wordt.

Opdracht aan het college:

Kom het komend jaar met een plan hoe de gemeente Uden zich kan inzetten om het werkelijke doel van Jeugdzorg te realiseren.

5

Milieu en energie

Het CDA constateert, dat de termen RES en warmte transitie niets of weinig zeggen bij de inwoners. Inwoners die er wel actief mee bezig zijn lopen bij kleine zon- en wind initiatieven nog teveel tegen regelgeving en vergunningen aan (denk aan de vergunningen bij het plaatsen van windwakkels of vernieuwen dakconstructie als gevolg van het plaatsen van zonnepanelen). Het CDA pleit er dan ook voor dat vergunningen voor deze initiatieven een **versnelde procedure** kunnen doorlopen. Hoe ziet het college dit? Om echte bewustwording en verandering tot stand te laten komen zouden we bijvoorbeeld kleine burgerpanels met elkaar in dialoog kunnen laten gaan. We kunnen klimaatverandering alleen aanpakken als iedereen overtuigd is van nut en noodzaak. **Te nemen energiematregelen moet haalbaar en betaalbaar zijn.** Daarnaast hoort er in de energiemix die voornamelijk bestaat uit zon en wind ook waterstof om de opgewekte energie duurzaam te gebruiken.

Opdracht aan het college:

Ga op korte termijn aan de slag met een helder beleidskader en waar mogelijk een versnelde procedure voor vergunningen inzake energie aanpassingen woningen en bedrijfsgebouwen.

Dienstverlening en betrokkenheid inwoners

In aanloop naar de nieuwe Maashorstgemeente wordt in projectgroepen nagedacht over de organisatiefilosofie en dienstverleningsconcept. Het CDA vindt dit belangrijke onderwerpen, maar maakt zich ook zorgen dat het ons nog resterende jaar als gemeente Uden teveel wordt gefocust op die nieuwe gemeente. Stel niet uit wat je nu al kunt doen, willen we u meegeven. **Grote veranderingen beginnen met kleine stapjes.** We worden vaak benaderd door organisaties, bedrijven en inwoners met de klacht dat men lang moet wachten op antwoorden op vergunnings- en informatieverzoeken en andere vragen. Nu is wachten niet altijd uit te drukken in tijd, maar gaat het veelal om het gevoel van wachten. "Je hoort niks en je weet niks." We weten dat er in de organisatie hard gewerkt wordt, maar het ontbreekt soms aan een goed gevoel voor communicatie met de inwoners. Het is dan niet het feitelijke antwoord, maar de wijze waarop (of juist helemaal geen antwoord) dat tot ergernis leidt. We zijn trouwens benieuwd naar de stand van zaken met betrekking tot de extra formatie afdeling Ruimte. Verloopt de invulling hiervan volgens planning en levert dat al resultaat op?

Opdracht aan het college:

Maak een beknopt plan van aanpak aan de hand waarvan u komend jaar sneller, beter en inwonersgerichter gaat communiceren met aanvragers van vergunningen, informatieverzoeken en andere vragen.

En in het kader van 'meedoen voor iedereen': Wat is de stand van zaken met betrekking tot de lokale inclusie agenda?

6

Verkeer en vervoer

Veiligheid en bereikbaarheid zijn belangrijk voor het college. Dat kunnen we helemaal onderschrijven. Om die reden is ervoor gekozen om de Raad geen opdracht te geven, maar om drie globale vragen te stellen.

Verkeersveiligheid is in de beleving van onze inwoners een belangrijk thema. Niet voor niets vraagt het CDA regelmatig aandacht voor verkeersonveilige situaties, zoals onlangs nog met schriftelijke vragen over de oversteek voor fietsers bij MC Uden. Ook benoemen we hier de urgentie voor de verlengde Noordlaan. De gemeente heeft onlangs een overzicht gepresenteerd van de 'black-spots'. Bij deze laatste lijst wordt vooral gekeken naar autoverkeer. Met een toenemend aantal elektrische fietsen en in de toekomst ander vormen van 'technische hulpmiddelen' voor bijvoorbeeld ouderen ontstaat een nieuwe situatie. Het aantal voertuigen (drie- en vierwielers) van ouderen op de weg en op het trottoir wordt steeds groter. De wegen, en dan vooral de kruispunten, zijn daar niet op berekend. Het lijkt wel of ze steeds krapper en onoverzichtelijker worden. In hoeverre worden deze nieuwe ontwikkelingen in het verkeersbeleid meegenomen?

In veel gemeentes zien wij dat er in de openbare ruimte gekozen wordt voor de zogenaamde shared space inrichting. Informeel vroegen we al veel vaker naar nut

en noodzaak hiervan. Ons inziens is het voor een grote diversiteit aan verkeersdeelnemers steeds onduidelijker geworden wie waar mag of moet rijden of lopen. Dit leidt er dan ook weer toe, dat er binnen een jaar al weer aanpassingen gedaan moeten worden om verkeersstromen beter te regelen. Met de uiteraard de nodige kosten. Het is ons bekend dat Uden hiernaar onderzoek heeft gedaan en dat er een interne notitie van is. Het CROW geeft nog altijd aan in hun adviezen om de visie 'duurzaam veilig' te gebruiken. Wat is op dit moment het formele standpunt van het college met betrekking tot shared space?

De afgelopen tijd is wethouder van Lankvelt **voortvarend aan de slag gegaan met de bereikbaarheid van Uden**. N264 en A50 zijn daarbij belangrijke aandachts- en ontwikkelpunten. Op dit moment is als gevolg van Corona de verkeersdruk minder dan normaal. Is er een mogelijkheid om de aanpak van de N264 te bespoedigen, zodat de impact op de verkeersstroom minder groot is? Het CDA is blij met de aanpak van de N605 te Volkel. Waar dat eerder wellicht werd gevoeld als 'roeien tegen de Provinciale stroom in' laat deze aanpak nu juist zien dat daadkracht en doorzettingsvermogen loont en ook dat inwonersparticipatie in Uden steeds serieuzer wordt genomen.

Tot slot

Voorzitter, het zal u niet verbazen dat het CDA volmondig instemt met het begrotingsakkoord. Het CDA kijkt reikhalzend uit naar 1 januari 2022, de dag waarop we een nieuwe gemeente kunnen vormen samen met Landerd. Wij vragen het college om de juiste balans te zoeken tussen de prioriteiten in Uden en de voorbereidingen voor de nieuwe gemeente en wensen we het college en natuurlijk ook de Raad daarbij veel wijsheid toe. Tot 2022 hebben we nog bergen werk te verzetten. We moeten juist nú met z'n allen **lef, visie en daadkracht** tonen. 'No guts, no glory!'

Uden, 24 oktober 2020

Namens de CDA fractie

Maurits van den Bosch, fractievoorzitter